

Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe w UE: zakażenia bakteriami przenoszonymi przez żywność stają się coraz trudniejsze do leczenia

Salmonella i Campylobacter stają się coraz bardziej odporne na cyprofloksacynę, jeden z antybiotyków z wyboru w leczeniu zakażeń wywołanych przez te bakterie. Wniosek ten jest częścią najnowszego raportu na temat oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe stosowane w leczeniu chorób odzwierzęcych, opublikowanego w marcu 2020 r. przez Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) oraz Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA).

W 2020 r. w EFSA Journal opublikowano Raport podsumowujący Unii Europejskiej na temat oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe wśród bakterii odzwierzęcych i wskaźnikowych u ludzi, zwierząt i żywności w 2017/2018 r. Raport został przygotowany wspólnie przez Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) oraz Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA).

Najnowsze dane pochodzące od ludzi, zwierząt i żywności pokazują, że duża część bakterii z rodzaju *Salmonella* jest oporna na trzy lub więcej środków przeciwdrobnoustrojowych. U ludzi oporność na cyprofloksacynę jest powszechna, szczególnie w przypadku niektórych typów *Salmonella*, a oporność na wysokie stężenia tego chemoterapeutyku ogólnie wzrosła z 1,7% (2016) do 4,6% (2018). W przypadku *Campylobacter* 16 z 19 krajów zgłosiło bardzo wysoki lub wyjątkowo wysoki odsetek oporności na cyprofloksacynę.

Wysoki odsetek szczepów opornych na cyprofloksacynę odnotowano również wśród pałeczek *Salmonella* i *E. coli* izolowanych z drobiu. Cyprofloksacyna należy do fluorochinolonów, klasy środków przeciwdrobnoustrojowych sklasyfikowanych jako niezwykle ważne do stosowania u ludzi. Jeśli leki z grupy fluorochinolonów stracą swoją skuteczność, może to mieć znaczący wpływ na zdrowie ludzi. Pozytywnym wnioskiem przedstawionym w raporcie jest obserwowana niska łączna oporność, tj. równoczesna oporność na dwie niezwykle ważne grupy środków przeciwdrobnoustrojowych – fluorochinolony i cefalosporyny trzeciej generacji u *Salmonella* oraz na fluorochinolony i makrolidy u *Campylobacter*.

Raport wskazuje na sporadyczne przypadki zakażenia w 2018 r. ludzi pałeczkami *Salmonella* opornych na karbapenemy, chemioterapeutyki uważane za środki przeciwdrobnoustrojowe ostatniej linii.

Mike Catchpole, główny naukowiec ECDC, powiedział: „Znalezienie oporności na karbapenemy u bakterii przenoszonych przez żywność w UE stanowi problem. Najbardziej skutecznym sposobem zapobiegania rozprzestrzenianiu się szczepów opornych na karbapenemy jest stałe prowadzenie badań przesiewowych i niezwłoczne reagowanie na wykrycie pozytywnych przypadków. ECDC współpracuje z państwami członkowskimi i EFSA w ramach podejścia Jedno Zdrowie, aby usprawnić wczesne wykrywanie i monitorowanie, starając się zwalczać utrzymujące się zagrożenie infekcjami odzwierzęcymi opornymi na środki przeciwdrobnoustrojowe”.

W Raporcie przedstawiono także kluczowe wskaźniki, które pomagają państwom członkowskim ocenić ich postępy w ograniczaniu stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych i zwalczaniu oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe.

W przypadku zwierząt, od których lub z których pozyskuje się żywność, ogólny wskaźnik podatności na wszystkie środki przeciwdrobnoustrojowe wzrósł w przypadku *E. coli* do poziomu nieco poniżej 25% państw członkowskich w okresie 2014–2018. Jest to pozytywny trend, ponieważ oznacza, że w tych krajach, w razie potrzeby, leczenie środkami przeciwdrobnoustrojowymi miałoby większą szansę na odniesienie sukcesu. W około 40% państw członkowskich w latach 2015–2018 zaobserwowano tendencję spadkową w zakresie β -laktamazy o rozszerzonym spektrum (ESBL) lub *E. coli* wytwarzającej AmpC. Jest to również ważne, ponieważ *E. coli* wytwarzające ESBL-AmpC są odpowiedzialne za poważne infekcje u ludzi.

Jeśli chodzi o tzw. środki przeciwdrobnoustrojowe ostatniej linii, oporność na kolistynę nie była powszechna u *Salmonella* i *E. coli*, a pałeczki *E. coli* wytwarzające karbapenemazę nie zostały wykryte u brojlerów, indyków i mięsa brojlerów.

W przypadku ludzi, obserwowany w wielu krajach spadek oporności na ampicylinę i tetracykliny u *Salmonella* Typhimurium jest kolejną pozytywną tendencją obserwowaną w latach 2013-2018.

Na podstawie przypadków zakażeń u ludzi w 2018 r. w przypadku *Salmonella* spp., oporność na ampicylinę, sulfonamidy i tetracykliny obserwowano na ogólnie wysokich poziomach, szczególnie wśród serowarów powszechnie występujących u świń. Z kolei oporność na cefalosporyny trzeciej generacji odnotowano na ogólnie bardzo niskich/niskich poziomach. Utrzymuje się, trwający od 2013 r. spadek oporności na ampicylinę i tetracykliny u *Salmonella* Typhimurium izolowanych od ludzi.